

Openingstekst: Mattheüs 1: 23

'De maagd zal zwanger zijn en een zoon baren, en men zal Hem de naam Immanuel geven,' wat in onze taal betekent: 'God is met ons'.

Lezing: Jesaja 7: 10-17 (NBV)

De HEER liet verder tegen Achaz zeggen: 'Vraag om een teken van de HEER, uw God, hetzij uit de diepte van het dodenrijk hetzij uit de hoge hemel.' Maar Achaz antwoordde: 'Nee, ik zal geen teken vragen, ik zal de HEER niet op de proef stellen.' Toen antwoordde Jesaja: 'Luister, huis van David. Is het u niet genoeg mensen te tergen? Moet u nu ook mijn God tergen? Daarom zal de Heer zelf u een teken geven: de jonge vrouw is zwanger, zij zal spoedig een zoon baren en hem Immanuel noemen. Boter en honing zal hij eten, totdat hij in staat is om het kwade te verwerpen en het goede te kiezen. Want voordat de jongen in staat is om het kwade te verwerpen en het goede te kiezen, zal het land van de beide koningen die u zoveel angst inboezemen, geheel verlaten zijn. En voor u, uw volk en uw koningshuis zal de HEER een tijd laten aanbreken zoals men niet meer heeft meegemaakt sinds Efraïm zich van Juda afscheidde: de heerschappij van Assyrië.'

Overweging

Hoe is God met ons: Immanuel? Er is niet om dit kind (Immanuel) gevraagd. Bij Jesaja weigert koning Achaz om een teken te vragen. Hij is geschrokken van de dreiging van de koningen van Damascus en Samaria en wil daarom de hulp inroepen van de grootmacht Assyrië. Maar Jesaja zegt, dat je niet moet vertrouwen op "paarden en ruiters", op bondgenoten van ver weg. Achaz ziet juist meer heil in de hulp van Assyrië dan in de hulp van een profeet, die tegen alle militaire logica in zegt, dat je op God moet vertrouwen en niet op wapens. Als Achaz dus weigert om een teken te vragen, dan krijgt hij toch een teken ongevraagd. Zijn vrouw is zwanger geworden. Hizkia zal geboren worden met de erenaam Immanuel.

Bij Mattheüs wil Jozef in stilte van Maria scheiden, omdat zij zwanger is en het volgens Jozef niet zijn kind is. Beiden, zowel Achaz als Jozef, worden daarom door de aankondiging van de geboorte van een zoon tot de orde geroepen, zij het op een verschillende manier. De naam *Immanuel - God-met-ons* wijst dus op een andere weg dan Achaz en Jozef in gedachten hadden. Daarom is de naam Immanuel eigenlijk een verrassing, iets totaal onverwachts, tegendraads, een correctie op je voornemen. Want 'God met ons' is helemaal niet vanzelfsprekend. We zingen er wel steeds van, met name rond kerst, maar het is niet vanzelfsprekend. Je hebt het niet in de hand. Het kan klinken als je tot de orde geroepen wordt. Het kan klinken als een nieuwe belofte gegeven wordt. Geloven in God is niet vanzelfsprekend. Het valt niet te bewijzen, het valt niet te rationaliseren. Het is een onverwacht vergezicht, waardoor je leven een andere kleur krijgt, een andere verdieping, een ander perspectief. God is niet alledaags. God is eerder een verrassing, een toegift. Het verschijnt soms zomaar in je leven, soms even onverwacht, en vaak zie je of besef je het pas achteraf.

De diepste zin van het geloof in God is dan ook, dat je openstaat voor nieuwe mogelijkheden in je leven, dat je openstaat voor verrassingen, dat een mens tot zijn recht komt, dat een volk wordt bevrijd, dat chaos tot orde komt, dat genade en liefde mogelijk zijn, ook waar hardvochtigheid en haat

domineren, dat vrede mogelijk wordt waar het onmogelijk leek, dat machtigen van de troon zullen vallen en nederigen worden opgericht, dat je vergeving vindt waar je het niet had verdiend, dat je soms bij ziekte en verdriet achteraf ontdekt: “hoe ben ik er toch doorgekomen, hoe ben ik vastgehouden, is dat God geweest? Heeft God mij die innerlijke kracht gegeven?”

Een maand geleden zei ik hier, dat voor mij God niet een soort projectmanager is of een Joris Goedbloed, maar de Bron van schepping en herschepping. De mysterieuze oneindigheid van het heelal roept soms religieuze gevoelens op, ook bij atheïsten, zag ik in een gesprek op TV. God zie ik als de bron van het mysterie van heel de schepping, zo ook in elk geboren kind. En herschepping betekent een nieuwe toekomst vinden. Bij verzoening en genade gaat het ook om herschepping, een herstel van de goede verhoudingen. Zo kan je ook na alle teleurstelling, pijn en verdriet een nieuwe weg vinden. Dat is creatief, herschepping. Zo zie jij Jozienke God ook, als degene die je door alle verdriet en zorgen heeft gedragen. Bij je belijdenis noemde je dit al.

De naam Immanuel wijst voor mij op herschepping, want er wordt een kind geboren en met dat kind een nieuwe toekomst, anders dan van tevoren bedacht is. We vieren Kerst in de meest duistere tijd van het jaar. Daarin vieren we symbolisch dat temidden van het duister een nieuw licht opgaat, een nieuw jaar begint. Wie aan het duister voorbijgaat zal nooit een nieuw licht ontdekken. Wie aan de ellende van de wereld voorbijgaat zal nooit weten wat de hoop op een nieuwe toekomst inhoudt. Wie zijn ogen sluit voor zorgen en verdriet leert nooit wat overleven is. Voor mij is daarom het meest essentiële kenmerk van God de verrassing, het creatieve moment, waarop nieuwe hoop of een nieuw leven geboren wordt, ook als je leven een nieuwe wending krijgt, misschien wel na alle tegenslag en teleurstelling.

De geboorte van een kind kan zo'n wending in je leven zijn; het brengt een nieuw perspectief, dat je niet in de hand hebt. Je leven gaat niet meer op de oude voet verder. Met het kind Immanuel wordt bij Jesaja koning Hizkia bedoeld, de zoon van koning Achaz. Want Hizkia bracht een wending in de politiek van Israël, zodat in uiterst moeilijke omstandigheden Jeruzalem toch gespaard bleef. Zo maakte Hizkia zijn bijnaam, Immanuel, waar. De evangelist Mattheüs ziet in het kind Jezus de Immanuel en gebruikt daarvoor de tekst van Jesaja, zodat een oude profetische tekst een nieuwe betekenis krijgt. Aan oude teksten een nieuwe betekenis geven kan heel verrassend zijn.

Het kerstkind wordt bij Mattheus een vluchtelingenkind, omdat het vanwege Herodes naar Egypte moet vluchten, een verwijzing naar de geschiedenis van Israël zelf, met haar ballingschap en terugkeer. En toch betekende dit kind een wending in de geschiedenis, omdat van Godswege in Jezus een nieuwe wijze van leven en geloven zichtbaar is geworden. In Jezus heeft God een nieuw gelaat gekregen. Als je geen raad weet met het bestaan van God, dan kan je altijd je nog laten inspireren door deze Jezus van Nazareth. We zien als het ware in hem Gods' nabijheid. Immanuel.

Tenslotte, mag ik eindigen met een grap, speciaal voor Dirkjan. Een priester liet 10 mannen komen om samen te bidden voor een doodzieke man. Toen ze bijeen waren zei één van hen fluisterend tegen de priester: “Pas op, er zitten een paar dieven onder deze mannen”. “Des te beter, zei de priester, als de deuren van de hemel gesloten zijn, zullen deze experts de deuren vast wel open krijgen”.

Mag in deze kersttijd de deuren naar barmhartigheid open staan, ook zonder dieven, in naam van Jezus, Immanuel. Amen.

Slottekst: Tagore, Zwervende vogels, p. 25

God raakt vermoeid van grote koninkrijken,
Maar nooit van kleine bloemen.